

VAIKŲ BAIMĖS IR JŲ MAŽINIMO GALIMYBĖS IKIMOKYKLINIAME AMŽIUJE

Algimantas Bagdonas, Asta Jakimavičienė, Raimonda Sadauskienė
Kauno kolegija

V. Pavardė: Algimantas Bagdonas
E. puslapis: <https://www.kaunokolegija.lt/muf/>
E. paštas: algimantas.bagdonas@go.kauko.lt
Institucija: Kauno kolegija
Adresas: Pramonės 22-421, Kaunas
Telefono nr.: 8 (37) 20 86 04
Tyrimų kryptis: (S007) Edukologija

Tyrimo tikslas. Atskleisti ikimokyklinio amžiaus vaikų patiriamas baimes ir jų mažinimo galimybes.

Reikšminiai žodžiai: baimių įveikimas, bendradarbiavimas, ikimokyklinis amžius, ugdymo veiksniai, vaikų baimės

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros analizė, apklausa raštu, apklausa žodžiu.

Rezultatai ir išvados. Ikimokyklinio amžiaus vaikai patiria įvairias baimes: nepažįstamų asmenų, vietų, daiktų, reiškinių. Ikimokyklinio amžiaus vaikų baimės yra specifinės, susijusios su vaiko amžiumi ir patirtimi. Laikui bėgant daugelis baimių savaime išnyksta. Nekoreguojamos pasikartojančios baimės ir nerimas perauga į socialines fobijas, kai nenorima eiti į ugdymo įstaigą, būti su nepažįstamais asmenimis, siekti pasiekimų. Baimes patiriantys vaikai tampa užsidarę, agresyvūs, nenori lankyti ugdymo įstaigą. Vaikų baimės dažniausiai susijusios su atsiskyrimu nuo tėvų, nepažįstamomis aplinkomis ir asmenimis, gyvūnais, išgalvotais dalykais. Tėvai pripažįsta, kad jų vaikai susiduria su įvairiomis baimėmis, jie stengiasi padėti savo vaikams šias baimes įveikti. Pokalbiai su vaikais atskleidė, kad vaikai dažniausiai susiduria su kitų vaikų, gyvūnų, įsivaizduojamų būtybių, nežinomų situacijų ir asmenų baimėmis. Vaikai baimių įveikimą sieja su jiems artimų asmenų (tėvų ir pedagogų) pagalba. Baimių įveikimą skatina artimi santykiai šeimoje, galimybė išsikalbėti, bendra veikla su kitais vaikais, pedagoginė pagalba, dienos ritmo laikymasis. Šiame procese svarbus šeimos ir ugdymo įstaigos bendradarbiavimas, atsižvelgimas į individualius vaiko poreikius, raidos ypatumus. Baimių įveikimas susijęs tėvų ir pedagogų bendromis pastangomis, ugdomosios aplinkos parengimu, tinkamu ugdymo medžiagos pateikimu.

Originalumas ir praktinis reikšmingumas. Pagrindiniais vaikų poreikiais laikytini: fizinis saugumas, pozityvus bendravimas, tėvų parama, suprantantys mokytojai, gera psichologinė savijauta, poreikius atitinkančios veiklos. Šių poreikių nepatenkinimas iššaukia nerimo ir baimės reakcijas. Nekreipimas dėmesio į vaiko baimes ateityje gali iššaukti nerimo sutrikimus, nesugebėjimą susivaldyti, atsipalaiduoti, vaikas vėliau nesugebės įžvelgti teigiamų dalykų. Atsidūrus naujoje aplinkoje, atsiskyrus nuo tėvų ikimokyklinio amžiaus vaikams gali tapti rimtu iššūkiu, priežastimi sunkiai adaptacijai. Atsiskyrimo baimė yra normalus reiškinys mažiems vaikams, kai juos palieka tėvai darželiuose, tačiau ši baimė turri būti stebima ir kontroliuojama pedagoginėmis priemonėmis. Dewar (2014) teigimu, vaikai, patiriantys baimės būsenas, labiau paveikiami gąsdinimais, stresinėmis situacijomis, jie dažniau patiria pykčio, agresijos būsenas. Jei tėvai ir pedagogai vaiko baimių įveikimui skiria tinkamą dėmesį, laiku jas pastebi, jie gali padėti vaikams išvengti emocinių problemų tolimesniame gyvenime. Baimes įveikti padeda pokalbiai, bendra veikla, žaidimai su tėvais, bendraamžiais, nerimo priežasčių išsiaiškinimas. Kuo daugiau kontaktų su aplinkiniais (bendravimo, žaidimų, laisvalaikio praleidimo), tuo mažiau vaikas turi baimių. Vaikai gali sėkmingai įveikti baimes klausydami pasakų, patys pasekdami istorijas, įsitraukdami į bendras veiklas su bendraamžiais ir suaugusiais.